

v evropské politice (14.5. – 20. 5. 2018)

Událost týdne:

17. května oznámil Matteo Salvini, předseda italské euroskeptické a proimigrační strany Liga Severu, že uzavře v následujícím týdnu dohodu o koaliční vládě s protestním Hnutím pěti hvězd (MS5). Podle médií dohoda antisystémových stran vyvolává obavy o dalším směřování státu. Mohlo by dle nich dojít ke střetům s Brusel, například ve snaze prosadit zrušení protiruských sankcí. Nechuť k dlouhodobým ekonomickým sankcím proti Rusku je v Itálii dlouhodobá. Následující den byla zveřejněna konečná verze koaliční smlouvy. Podle agentury AFP se v ní strany odvrací od úsporných opatření EU. Nová vláda se chce pokusit snížit veřejný dluh Itálie oživením vnitřní poptávky a revidovat rámec správy ekonomických záležitostí eurozóny. Dokument pokládá za jedinou „demokraticky legitimní“ unijní instituci Evropský parlament a strany si přejí zvýšení jeho pravomocí.

14. května byl katalánským parlamentem v druhém kole volby zvolen nový premiér. Stal se jím se ziskem prosté většiny 66 hlasů separatistický poslanec Quim Torra. Pokud by býval ve volbě Torra neuspěl, čekaly by region nové volby. Torra následně prohlásil, že jedním z cílů nové vlády bude znovuzvolení Carlese Puigdemonta katalánským premiérem. Španělský premiér Mariano Rajoy dal najevo, že s novým lídrem bude usilovat o porozumění a shodu.

15. května zamítl skotský parlament zákon o odchodu Velké Británie z EU. Výsledek sice není závazný, ale mohl by podle médií vyvolat v zemi krizi. Prosazení normy vládou premiérky Theresy Mayové bez ohledu na odmítavý skotský postoj by nejspíš také posílilo skotské separatisty. Největší spory se týkají rozdělení pravomocí vrácených z Bruselu mezi Skotsko, Wales a vládu v Londýně. Jedná se o další ránu premiérce Mayové, která musí zároveň řešit patovou situaci ve vládě ohledně celního uspořádání po brexitu. Britští konzervativní poslanci se začínají připravovat na možnost předčasných voleb pro případ, že zákon o brexitu neprojde parlamentem a bude vyvoláno hlasování o nedůvěře vládě. Na konci téhož týdne oznámila skotská premiérka Nicola Sturgeonová, že jakmile bude znám jasný plán brexitu, zváží otázku načasování referenda o nezávislosti.

15. května oznámil slovenský prezident Andrej Kiska, že se ve volbách 2019 nepokusí podruhé obhájit prezidentský mandát. Jako důvod svého rozhodnutí uvedl rodinné povinnosti a ztrátu důvěry slovenských občanů ve státní instituce, která se vyhrtila v souvislosti s vraždou slovenského investigativního novináře Jána Kuciaka. Přímá volba slovenského prezidenta proběhne na jaře 2019.

16. května rozhodl belgický soud, že nevydá do Španělska tři katalánské exministery, na které vydalo Španělsko eurozatykač kvůli jejich snahám o nezávislost Katalánska. Důvodem odmítnutí byla formální chyba v žádosti španělského soudce. Španělsko by mohlo vydat nové žádosti, ale podle deníku El Mundo je důvěryhodnost španělské justice po rozhodnutí belgického soudu „pošramocená“. Dle médií by verdikt mohl ovlivnit žádost o vydání expremiéra Carlese Puigdemonta z Německa.

17. května potvrdili šéfové států a vlád EU na společném summitu se šesti zeměmi západního Balkánu v Sofii podporu „evropské perspektivy“ těchto zemí. V závěrečné deklaraci uvítaly snahy Albánie, Bosny a Hercegoviny, Srbska, Černé Hory, Makedonie a Kosova klást důraz na demokracii, právní stát, lidská práva či na boj s korupcí. Účastníci se také shodli na intenzivnější spolupráci v boji proti terorismu, extremismu či nelegální migraci.

18. května prohlásil ruský prezident Vladimir Putin po setkání s německou kancléřkou Angelou Merkelovou, že i po spuštění nového plynovodu Nord Stream 2, bude část ruského plynu posílána přes Ukrajinu. Podmínka, aby Ukrajina zůstala alespoň částečně tranzitní zemí, tak byla potvrzena. Podle Putina není plynovod politickou záležitostí, ale čistě komerčním projektem, a pokud budou dodávky ekonomicky výhodné, tak není důvod ukrajinský tranzit rušit.

Telegraficky

- Dne 15. května otevřel v přímém přenosu ruský prezident Vladimir Putin za volantem kamionu Krymský most, jenž spojuje ruskou pevninu a anektovaný poloostrov.
- Dne 18. května byl z nemocnice v anglickém Salisbury propuštěn bývalý ruský agent Sergej Skripal, který byl v březnu otráven spolu se svou dcerou Julijí nervově paralytickou látkou novičok.

